

Het juridisch advies van professor H. Rasmussen over de compatibiliteit met het internationaal recht van de activiteiten van Group 4 Securicor A/S (“G4S”) in de bezette Palestijnse gebieden (occupied Palestinian territories – “OPT”).

Eric David,
Professor emeritus van internationaal recht aan de ULB.

1. Op 23 maart 2011 hebben 28 Europese parlementairen een schrijven gericht aan de voorzitter van het Europees parlement (EP), J. Buzek, om hem hun bezorgdheid mee te delen omdat G4S bleek in te staan voor de veiligheid van het EP, terwijl die maatschappij hetzelfde type functies uitoefent in de Israëlische gevangenissen en in de Israëlische nederzettingen in de OPT. Nochtans heeft het EP herhaaldelijk de Israëlische nederzettingen veroordeeld, alsook de internering van Palestijnse gewetensgevangenen. De Europese parlementairen vragen bij gevolg de voorzitter van het EP, de contracten van het EP met G4S terug te schroeven.

2. OP 15 juni 2011 antwoordt de voorzitter van het EP, de heer J. Buzek, dat hij een brief ontvangen heeft van G4S waarin de activiteiten beschreven staan van de groep in Oost-Jeruzalem en in de gebieden die aan de Westelijke Jordanoever grenzen. G4S verklaart, enerzijds, dat zijn activiteiten in de OPT het internationaal recht niet schenden, en anderzijds, dat het zodra mogelijk zijn activiteiten zal stopzetten aan de checkpoints, in de politieposten en in de gevangenissen op de Westelijke Jordanoever; bovendien voegt G4S een juridisch advies van een Deense professor, H. Rasmussen, bij zijn schrijven, over de compatibiliteit van de activiteiten van de groep met het internationaal recht. J. Buzek schrijft aan de leden van het EP die hem geïnterpelleerd hebben:

“Als antwoord op uw vraag, heeft G4S plc Group een aan mij geadresseerde brief verstuurd, waarin ze uitleg verschaffen over de activiteiten van G4S in Oost-Jeruzalem en de Westelijke Jordanoever. De brief bevatte ook een juridisch advies van professor Hjalte Rasmussen van de universiteit van Kopenhagen, dat de compatibiliteit onder de loep neemt van de activiteiten van G4S in de bezette gebieden (diensten verstrekt aan privébedrijven, burgers, Israëlische publieke autoriteiten, Israëlische gevangenissen en grensovergangen).

Met genoegen kan ik u meedelen, dat, hoewel G4S daaruit afgeleid heeft dat die activiteiten geen enkele internationale of nationale wet schenden, het bedrijf toch ermee akkoord gaat, zo vlug als mogelijk uit een aantal contracten te stappen die betrekking hebben op het onderhoud van veiligheidsapparatuur aan checkpoints, politieposten en gevangenissen op de Westelijke Jordanoever.”

J. Buzek voegt eraan toe, dat hij het dossier blijft opvolgen en dat hij zal verifiëren of de activiteiten van G4S compatibel zijn met de ethische politiek van het bedrijf alsook met de stellingnames en de waarden van het EP.

3. Ondergetekende heeft kennis genomen van het advies, ondertekend door H. Rasmussen met de titels “professor” en “doctor in de jurisprudentie”. De heer Rasmussen is niet bekend in de “kleine wereld” van het internationaal recht, wat natuurlijk niet betekent, dat dit advies waardeloos is. Het advies van H. Rasmussen werd dus in deze nota geanalyseerd met dezelfde zorgvuldigheid als moest het afkomstig zijn van een gekende autoriteit op het vlak van internationaal recht.

4. Uit de correspondentie tussen de voorzitter van het EP en de 28 Europese parlementairen blijkt, dat de contractuele relaties tussen het EP en G4S kunnen worden geëvalueerd in een dubbel perspectief: vooreerst politiek en moreel (1.), vervolgens juridisch (2.).

1. De politieke en morele dimensie.

5. Vanuit het politieke en morele gezichtspunt komt het ondergetekende niet toe, om zich uit te spreken over de vraag, of het al dan niet aanvaardbaar is voor het EP, om contractuele relaties met G4S voort te zetten, rekening houdend met de beslissing van de groep om zijn activiteiten te beëindigen in de checkpoints, in de politieposten en in de gevangenissen van de Westelijke Jordanoever. Dat betreft een persoonlijke appreciatie die zal variëren naargelang de politieke en filosofische opinies van de parlementairen.

Het feit dat de veiligheidsactiviteiten van G4S voortgezet worden in de nederzettingen in de OPT en dat ze, volgens G4S, binnenkort zouden beëindigd worden in de checkpoints, in de politieposten en in de gevangenissen van de Westelijke Jordanoever, is, vanzelfsprekend, een element waarmee kan rekening gehouden worden.

6. Het blijft zo, dat het de eigen politieke en morele waarden zijn van elke parlementair die als criterium dienen om te beslissen, of het al dan niet aanvaardbaar is, dat het EP ermee doorgaat, de veiligheid van het EP toe te vertrouwen aan een organisme dat diensten verleent aan Israël in de nederzettingen in de OPT en dat, momenteel, die activiteit schijnt voort te zetten, zelfs tijdelijk, in de door Israël opgerichte checkpoints, in de politieposten en in de Westelijke Jordanoever.

2. De juridische dimensie.

7. Op 27 januari 2011 heeft professor H. Rasmussen een juridisch advies (hierna "het advies") overgemaakt aan G4S over de wettelijkheid van de activiteiten van deze bewakingsmaatschappij in de bezette Palestijnse gebieden.

Na kennis te hebben genomen van een vertaling van dit advies, vertaling die is opgesteld in een soms approximatief Engels, stelt ondergetekende vast, dat de affirmaties van H. Rasmussen de ene keer feitelijk zijn (**a.**), een andere keer juridisch en dat, onder deze laatste, sommige exact zijn (**b.**), andere zijn niet correct (**c.**) en onvolledig (**d.**). De referenties naar het advies in deze nota hebben betrekking op de Engelstalige versie die aan ondergetekende werd meegedeeld.

a. De feiten.

8. Het advies beschrijft de relaties van G4S met Israël en de aard van de diensten die het eraan verstrekt als volgt:

"In maart 2002 kocht Group 4 Falck A/S de helft aan van een Israëlisch bedrijf van veiligheidsdiensten – Hashmira Corp. – dat vele taken in verband met veiligheid uitoefent voor een aantal Israëlische nederzettingen in de door Israël bezette gebieden. Hashmira Corp. stelde een aantal gewapende bewakers tewerk om in de nederzettingen en langs de afsluitingen te patrouilleren. Bovendien waren de bewakers verantwoordelijk voor de controle van de toegang tot de nederzetting (...). Ik ben ervan op de hoogte gebracht, dat de contracten met de Israëlische nederzettingen destijds aangeklaagd werden, *en* dat het concern daarom niet langer bewakers levert aan de nederzettingen, *en* dat G4S niet langer zijn bureau op de Westelijke Jordanoever heeft. Gedurende mijn verblijf in Israël heb ik niets gehoord of gezien dat twijfels doet rijzen over de correctheid van de informatie die mij werd verstrekt.

Volgens de informatie die mij werd verstrekt door het lokale management van G4S, worden de volgende activiteiten voortgezet in Oost-Jeruzalem en op de Westelijke Jordanoever: *Eerst en vooral heeft G4S contracten aangegaan met een aantal grote, commerciële klanten, zoals banken,*

supermarkten en kledingketens, betreffende de levering van bewakers aan de filialen en winkels van de klanten, als gevolg van de wensen van de klanten. De meerderheid van de filialen en winkels in kwestie zijn in Israël gevestigd, maar G4S is ook contractueel ertoe verplicht, bewakers te leveren voor filialen en winkels die in uitzonderlijke omstandigheden ten oosten van de 'Groene lijn' gesitueerd zijn, die je aantreft in Oost-Jeruzalem en op de Westelijke Jordaanoever. De specifieke dienst van levering van bewakers die G4S verstrekt aan deze filialen en shops, kan vergeleken worden met de dienst van levering van bewakers die het concern ook voor commerciële klanten in andere landen verstrekt, zoals Engeland of Denemarken.

Ten tweede heeft G4S individuele contracten met betrekking tot het leveren van bewakers met commerciële klanten die worden geëscorteerd op heel de Westelijke Jordaanoever.

Ten derde verzorgt G4S een uitgebreid gamma aan technologische diensten, zoals het leveren en onderhouden van bewakingscamera's, scanners, detectieapparatuur, inbraakalarmen, brandalarmen, gesloten televisiecircuits, enzovoort, voor een groot aantal commerciële klanten en particulieren in gans Israël en in de door Israël bezette gebieden. Meer bepaald gaat het om bewakings- en andere elektronische uitrusting voor hotels en privé woningen. Deze diensten zijn vergelijkbaar met de standaard-diensten die G4S verzorgt in andere landen, zoals Denemarken.

Ten slotte is G4S met het Israëliisch Departement van interne veiligheid overeengekomen, diensten te verstrekken in verband met het systeem van 'elektronisch toezicht' van het departement. Dat systeem betreft een soort 'ketens' die G4S aanbrengt en onderhoudt bij een persoon die door een Israëliische rechtbank werd veroordeeld om ze te dragen. Dat wordt beschouwd als een minder drastische sanctie dan de straf in een gevangenis uitzitten. Als onderdeel van een contract dat het ganse land omvat, worden veruit het grootste deel van die apparaten toegepast en onderhouden bij criminelen met residentie in Israël, maar G4S is ook contractueel verplicht, die apparaten toe te passen en te onderhouden bij gevangenen met residentie in Oost-Jeruzalem en het deel van de Westelijke Jordaanoever dat nabij Jeruzalem gelegen is, in uitzonderlijke gevallen. Gelijkaardige met batterijen werkende apparaten worden gebruikt in andere landen, met inbegrip van Denemarken, en veroorzaken geen problemen." (Advies, pagina's 5-6).

Samengevat zijn de feiten die in het advies worden vermeld de volgende: G4S verstrekt bewakingsdiensten aan banken, supermarkten en klerenwinkelketens, zowel in Israël als in de OPT; het levert ook escortes aan privé klanten op de Westelijke Jordaanoever; ten slotte installeert het bewakingscamera's, detectieapparaten en verscheidene types van alarmen (advies, p. 6).

G4S werkt ook voor de Israëliische overheid: het verstrekt hun diensten met een "technologisch" karakter, zonder verdere precisering, voor bureaus van de Israëliische regering, grensovergangen, postkantoren, onderwijsinstellingen, medische zorgcentra; ten slotte lijkt het ook aan Israël elektronische armbanden te leveren voor de controle en de bewaking van gedetineerden die tot gevangenisstraffen veroordeeld zijn.

9. H. Rasmussen vergelijkt die diensten met die welke worden verstrekt in andere landen, zoals Denemarken of Engeland. We moeten nochtans opmerken, dat noch Denemarken, noch Engeland zich in een situatie van gewapend conflict bevinden en dat ze geen buitenlands territorium bezetten Die vergelijking is, bij gevolg, niet relevant.

b. De punten waarop ondergetekende akkoord gaat met het advies van H. Rasmussen.

10. Ondergetekende gaat akkoord met het advies van H. Rasmussen waar deze verklaart, dat:

- Israël een bezettingsmacht is (advies, p. 9);
- Israël gebonden is door de overeenkomst van Den Haag van 1907 (als uitdrukking van het internationale gewoonterecht), door de Geneefse conventies (GC) van 1949 (Israël is een staat die bij die conventies aangesloten is) en door het 1ste bijkomend Protocol van 1977 (BP) bij deze conventies (als uitdrukking van het internationale gewoonterecht, want Israël is niet erbij aangesloten) (advies, p. 10);
- De nederzettingen zijn een oorlogsmisdaad op grond van artikel 49, 6de alinea van de 4de GC in combinatie met artikel 8, § 2, b, viii, van het statuut van de het ICC (*International Criminal Court – Internationaal Hof voor Strafzaken – vertaler*) (advies, p. 13); H. Rasmussen had nog andere gronden voor deze criminalisering kunnen eraan toevoegen: artikel 85, § 4 a van het 1ste BP (waarvan we gezien hebben, dat hij het gewoonterechtkarakter ervan erkent), alsook artikel 147 van de 4de GC en artikel 20, c i van het ontwerp van Code van de misdaden tegen de vrede en de veiligheid van de mensheid (Comm. Dr. Internat, 1966);
- De betrokkenheid bij de oprichting en de instandhouding van de nederzettingen is een oorlogsmisdaad die de verantwoordelijkheid meebrengt van zijn uitvoerder; indien de activiteiten van G4S bijdragen tot de instandhouding van deze nederzettingen, zijn dat oorlogsmisdaden (advies, p. 27);
- Uit de internationale jurisprudentie blijkt, dat, om een dader van een strafbare overtreding persoonlijk verantwoordelijk te stellen, vereist is, dat deze opzettelijk gehandeld heeft en met kennis van zaken (advies, p. 25).

Enkele nuances niet te na gesproken, gaat ondergetekende, voor wat deze punten betreft, akkoord met de conclusies van het advies.

c. *De punten waarop ondergetekende niet akkoord gaat met het advies van H. Rasmussen.*

11. Ondergetekende maakt, daarentegen, een zeer ernstig voorbehoud met betrekking tot een reeks andere punten, die omwille van de helderheid van het exposé zullen worden onderverdeeld in, enerzijds, punten die veeleer marginaal zijn met betrekking tot de centrale kwestie van de compatibiliteit van de activiteiten van G4S met het internationaal recht (c. 1) en, anderzijds, punten die rechtstreeks op die kwestie betrekking hebben (c. 2).

c.1. *De secundaire punten waarop ondergetekende niet akkoord gaat met het advies van H. Rasmussen.*

12. Voor wat bepaalde juridische conclusies van het advies betreft, kan ondergetekende H. Rasmussen niet volgen. Zelfs al zijn deze punten niet fundamenteel met betrekking tot het voorwerp van het advies – de compatibiliteit met het internationale recht van de betrokkenheid van G4S bij de nederzettingen -, onthullen ze een soms falende nauwkeurigheid. Zo:

- o zou er geen Palestijnse staat bestaan (advies, pagina's 7 en 9): deze affirmatie is onvolledig, in die zin, dat degene die ze doet, eraan schijnt voorbij te gaan, dat:
 - op 15 november 1988 de Nationale Palestijnse Raad de onafhankelijkheid uitgeroepen heeft van een staat, Palestina genaamd¹;
 - een maand later heeft de AV van de VN deze proclamatie aangenomen (A/RES/43/177, 15 december 1988, 104 voor, 2 tegen en 36 afwezig);

¹ Tekst op www.france-palestine.org/article1798.html

- Palestina is erkend als staat, op bilateraal vlak, door 97 staten; het is volwaardig lid van de Liga van Arabische staten² en van de Economische en sociale commissie voor Westelijk Azië (CESAO)³;
- De Veiligheidsraad en het Internationale Gerechtshof kwalificeren Israël als “bezettende macht”⁴, wat impliceert, dat het bezette Palestijns gebied een gebied van een staat is, vermits, vanuit een juridisch oogpunt, een staat slechts “bezettende macht” is in de hypothese dat hij het territorium van een andere staat bezet (Reglement van Den Haag van 1907, artikel 42 ss.; 4° CG, artikel 47 ss.);

Er dient weliswaar te worden opgemerkt, dat de Palestijnse autoriteiten die proclamatie niet bevestigd hebben en, vandaag, zelfs laten verstaan, dat ze die staat zullen uitroepen, wat de proclamatie van 1988 schijnt tegen te spreken; als het op die grond toegestaan is, de stelling te ondersteunen dat er nog geen Palestijnse staat bestaat, dan had moeten herinnerd worden aan die voorgaanden uit eenvoudige zorgvuldigheidsoverwegingen;

- de resoluties van de Algemene Vergadering van de VN zouden niet bindend zijn (advies, p. 8): deze affirmatie is waar en onwaar tegelijkertijd: waar als die resoluties “aanbevelingen” zijn, onwaar in die zin, dat ze voorbij gaat aan het feit, dat:
 - de resoluties betreffende intern recht van de organisatie gelden voor alle leden (bij voorbeeld: de budgettaire resoluties, Handvest, artikel 17);
 - andere resoluties van de AV van de VN bindend zijn, hetzij voor alle lidstaten, omdat zij zich ertoe beperken, internationale regels die deze staten reeds binden, in herhaling te brengen (bij voorbeeld het verbod om geweld aan te wenden, de verplichting om de geschillen vreedzaam op te lossen, enz.), hetzij voor de staten die ervoor gestemd hebben wanneer ze regels vermelden en geformuleerd zijn in regelgevende termen (“proclameert”, “verklaart”, “bevestigt”, enz.)⁵;
- de regels met betrekking tot oorlogsmisdaden zouden slechts van toepassing zijn in het geval van een internationaal gewapend conflict (advies, p. 21); het advies citeert te dien einde het *Tadic*-arrest, uitgesproken door de beroepskamer van het ICTY (*Internationaal Strafhof voor Voormalig Joegoslavië – vertaler*) (*ibid.*), hoewel dat arrest een evolutie constateert van het internationaal humanitair gewoonterecht, die heden ten dage leidt tot de criminalisering, als “oorlogsmisdaden”, van feiten die worden begaan in een intern gewapend conflict⁶; dat werd bevestigd door het statuut van het Internationaal Strafhof (Statuut, artikel 8, § 2, c-f);
- de criminalisering, door de 4de Conventie van Genève, van de “deportatie” en de “illegale verplaatsing” (artikel 147) zou geen betrekking hebben op de overplaatsing, door een bezettende mogendheid, van elementen van haar eigen bevolking naar het territorium dat ze bezet (advies, p. 22), hoewel, volgens de commentaar bij de GC door juristen van het ICRC (*Internationaal Comité van het Rode Kruis*) - vertaler), deze hypothese (*de “deportatie” en de “illegale verplaatsing” van een deel van de bevolking van een bezettende mogendheid naar bezet gebied - vertaler*) op de schendingen van artikel 49 van de 4de GC slaat⁷ en de 6de alinea van dat artikel expliciet

² http://fr.wikipedia.org/wild/Ligue_arabe, geraadpleegd op 13 maart 2009; www.escwa.un.org

³ www.escwa.un.org/

⁴ S/Rés. 446, 22 maart 1979, § 3; S/Rés. 681, 20 december 1990, § 4; S/Rés. 726, 6 januari 1992, §2; S/Rés. 904, 18 maart 1994, voorwoord, 6de consideratie; *Juridische consequenties van de oprichting van een muur op het bezette Palestijnse grondgebied, advies van 9 juli 2004, ICJ, Rec. 2004, § 96.*

⁵ Voor een meer uitgebreide uitleg: DAVID E., *Droit des organistaions internationales*, Presses univ. Bxl., 2009, 18e éd., chap. III, sect. II.

⁶ Zie ook *ibid.*, commentaar bij artikel 49.

⁷ *Conventions de Genève du 12 août 1949, s/ la dir. De J. Pictet, Genève, CICR, vol. 4, 1956, commentaire de l'art. 147.*

“de deportatie of de overplaatsing (door de bezettende macht) van een deel van zijn eigen populatie naar het bezette territorium” viseert⁸;

- de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor schendingen van het internationaal recht zou slechts gelden voor fysieke personen en niet voor rechtspersonen (advies, pagina's 24 en 27); deze afirmatie wordt tegengesproken door:
 - de jurisprudentie als gevolg van de 2de Wereldoorlog, die geconstateerd heeft, dat Duitse ondernemingen het internationaal recht geschonden hadden⁹, alhoewel het de leiders zijn die vervolgd geworden zijn en niet de Duitse maatschappijen zelf;
 - de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, die erkent, dat privé rechtspersonen kunnen aanspraak maken op de rechten die worden vermeld in de Conventie betreffende het Europees Hof voor de Rechten van de Mens¹⁰, wat impliceert, dat ze ook kunnen het voorwerp zijn van verplichtingen;
 - de jurisprudentie van het Internationaal Gerechtshof, dat verklaart, dat Israël de schade moet herstellen die werd toegebracht aan rechtspersonen die door de bouw van de muur in de OPT zijn benadeeld¹¹; vermits het internationaal recht rechten toekent aan rechtspersonen, vereist de coherentie, dat het ook erkent, dat deze verplichtingen hebben;
 - meerdere internationale instrumenten die de penale verantwoordelijkheid van rechtspersonen aannemen (Verdrag van Rome, waarbij de EEG werd opgericht, artikels 85-86, nu 81-82 na het Verdrag van Amsterdam van 1997, en 101-102 na het verdrag van Lisabon van 2007; Conventie van de VN van 1999 over de repressie van de financiering van het terrorisme, artikel 5; Conventie van de VN van 2000 tegen de transnationale georganiseerde misdaad, artikels 5, 6, 8 en 23; Europese conventie van 2001 betreffende de cybercriminaliteit, artikel 12).

13. Deze opsomming van secundaire punten waarop ondergetekende het niet eens is met het advies, wil niet exhaustief zijn; het is trouwens mogelijk, dat de gedachten van H. Rasmussen genuanceerder zijn dan wat blijkt uit de tekst die aan ondergetekende werd voorgelegd, maar dat die nuances verdwenen zijn als gevolg van de vertaling van het Deens naar het Frans.

c.2. De centrale punten waarop ondergetekende het oneens is met het advies van H. Rasmussen

14. De belangrijkste kwestie die door het advies wordt behandeld, is de vraag, of de activiteiten van G4S in de OPT een eigen penale verantwoordelijkheid met zich meebrengen van de onderneming, in het licht van het feit, dat de oprichting en het in stand houden van de nederzettingen in de OPT door Israël formeel een “oorlogsmisdaad” is zoals het advies (advies, p. 27) en ondergetekende vastgesteld hebben (*zie hoger* § 10).

15. H. Rasmussen is nochtans van oordeel, dat de bijdrage van G4S aan het in stand houden van de nederzettingen niet volstaat om zijn penale verantwoordelijkheid te doen gelden, en zulks om twee redenen:

⁸ Zie ook: *ibid.*, commentaire de l'art. 49.

⁹ U.S. Mil. Trib., Nuremberg, *Krauch et al. (I.G. Farben)II*, 29 July 1948, *Ann. Dig.*, 1948, pagina's 675-676; *Id.*, *Krupp et al.*, 31 July 1948, www.mazal.org/archive/nmt/09/NMT09-T1327.htm, pagina's 1353 en 1376.

¹⁰ Cour EDH, Grde. Chbre., *Comingersoll S.A. c/ Portugal*, 6 avril 2000, § 35; *id.*, *Sté. Colas Est et al. c/ France*, 16 avril 2002, § 152.

¹¹ *Mur*, Avis, CIJ, *Recueil 2004*, p. 198, § 152.

- G4S, in zijn hoedanigheid van rechtspersoon, is niet blootgesteld aan penale verantwoordelijkheid: “G4S is een rechtspersoon en kan om die reden, zoals gezegd, niet wettelijk verantwoordelijk gesteld worden in het kader van het internationaal recht.” (Advies, p. 27);
- De deelname aan een misdaad brengt niet de penale verantwoordelijkheid met zich mee van een deelnemer die geen directe dader is van de misdaad, tenzij die deelname de misdaad rechtstreeks en substantieel vergemakkelijkt, wat niet het geval is voor de activiteiten van G4S in de OPT: “privé personen kunnen slechts worden verantwoordelijk gesteld voor oorlogsmisdaden, indien hun acties van significant belang geweest zijn voor de planning en de uitvoering van de misdaad.” (Advies, p. 27).

16. Geen van deze beide argumenten kan de analyse doorstaan.

17. Voor wat de afwezigheid betreft van penale verantwoordelijkheid van rechtspersonen in het licht van het internationaal recht, hebben we eraan herinnerd (*supra* c.1, § 12), dat die affirmatie botst met de jurisprudentie en met de praktijk. We kunnen het strafrecht van bepaalde staten nog eraan toevoegen (bij voorbeeld Frankrijk, Strafwetboek, artikel 121-2¹²; België, Strafwetboek, artikel 5¹³), dat nadrukkelijk het principe erkent van de penale verantwoordelijkheid van rechtspersonen voor elke strafrechtelijke overtreding zonder dat zulks leidt tot de uitsluiting van de op het internationaal recht gebaseerde strafrechtelijke overtredingen.

Het is dus inaccuraat, te denken, dat G4S niet kan worden aangeklaagd voor deelname aan een oorlogsmisdaad. Dat is weliswaar nog niet gebeurd, maar dat is waarschijnlijk vooral te wijten aan de (in)opportunititeit van dergelijke vervolgingen: de parketten zijn al voldoende overbelast om geen dossier naar zich toe te halen, dat, tot op heden, niet echt voor sociale onrust gezorgd heeft in West-Europa. Dat neemt niet weg, dat dergelijke vervolgingen juridisch mogelijk zijn en dat geen enkel ernstig technisch obstakel, gebaseerd op de rechtspersoonlijkheid van de dader, zich ertegen verzet.

18. Voor wat de afwezigheid betreft van penale verantwoordelijkheid van een deelnemer aan een oorlogsmisdaad indien die deelname niet rechtstreeks en substantieel is, dient de redenering van H. Rasmussen meer van nabij geanalyseerd. Hij begint met te schrijven:

¹² Artikel 121-2: “De rechtspersonen, met uitzondering van d staat, zijn penaal verantwoordelijk, volgens de distincties van de artikels 121-4 tot en met 121-7, voor de overtreding die worden begaan voor hun rekening, door hun organen of vertegenwoordigers.

Toch zijn de territoriale collectiviteiten en hun groeperingen slechts penaal verantwoordelijk voor de overtredingen die worden begaan bij de uitoefening van activiteiten die in aanmerking komen om het voorwerp uit te maken van overeenkomsten betreffende de delegatie van openbare diensten.

De penale verantwoordelijkheid van rechtspersonen sluit deze niet uit van fysische daders van of medeplichtigen aan dezelfde feiten, onder voorbehoud van de bepalingen van de vierde alinea van artikel 121-3.”

¹³ Artikel 5: “Elke rechtspersoon is penaal verantwoordelijk voor de overtredingen die intrinsiek verband houden met de realisatie van zijn doel of met de verdediging van zijn belangen, of voor die waarbij de concrete feiten aantonen, dat ze voor zijn rekening werden begaan.

Wanneer de penale verantwoordelijkheid van de rechtspersoon uitsluitend ter sprake komt omwille van de tussenkomst van een geïdentificeerde fysische persoon, kan alleen de persoon die de zwaarste fout begaan heeft, veroordeeld worden. Indien de fysische persoon de fout bewust en vrijwillig begaan heeft, kan deze terzelfder tijd worden veroordeeld als de verantwoordelijke rechtspersoon. (...)”

“(…) hoewel we kunnen argumenteren, dat G4S, via zijn activiteiten, bijdraagt tot het in stand houden van Israëlische nederzettingen, is het moeilijk om vast te stellen, hoe essentieel deze activiteiten heden zijn. Daarenboven zijn de diensten van G4S in alle omstandigheden van een ondergeschikte en volledig perifere betekenis voor het in stand houden van de nederzettingen. Het is voor mij evident, dat de activiteiten van G4S op generlei wijze kunnen, of zouden moeten, gezien worden als activiteiten die deel uitmaken van een oorlogsmisdaad. Ik heb 1 ½ intensieve dagen op het terrein doorgebracht, om de activiteiten van G4S te bestuderen, en ik ben van mening, dat er geen reden is, om die activiteiten te bekritisieren.” (Advies, P. 28).

Met andere woorden, H. Rasmussen verklaart:

- 1°) dat het mogelijk is, te affirmeren, dat de activiteiten van G4S bijdragen tot het in stand houden van de Israëlische nederzettingen;
- 2°) dat het moeilijk is om te verifiëren, of die activiteiten essentieel zijn voor het in stand houden van die nederzettingen;
- 3°) dat hij, na anderhalve dag op het terrein doorgebracht te hebben, van mening is, dat we die activiteiten niet mogen bekritisieren.

20. H. Rasmussen vervolgt zijn redenering:

“Analoog kan het verstrekken door G4S van technologische diensten voor de openbare Israëlische besturen in de bezette gebieden, niet worden beschouwd als een oorlogsmisdaad, niettegenstaande het verstrekken van zulke diensten soms *per se* een vorm van steun aan de Israëlische bezetting lijkt, omdat de Israëlische autoriteiten worden beschouwd als de “bezettende macht” in de regio.” (Advies, p. 28).

H. Rasmussen herhaalt, in andere termen, de gevolgtrekking waartoe hij gekomen was in de hiervoor gereproduceerde paragraaf (§ 18): de levering van technologische diensten aan Israël is steun aan de Israëlische bezetting; dus draagt G4S bij tot de oorlogsmisdaad die de nederzettingen vormen, ook al is dat, volgens de auteur, niet voldoende om de penale verantwoordelijkheid van G4S ter sprake te brengen (hierna).

21. H. Rasmussen is van oordeel, dat de diensten van G4S van generlei invloed zijn op die nederzettingen, omdat het gebruik van voormelde diensten alleen van Israël afhangt, G4S niet weet wat Israël ermee doet en dat ze onbelangrijk blijven in het licht van de Israëlische kolonisatiepolitiek; hij schrijft:

“Eerst en vooral dient de nadruk erop te worden gelegd, dat G4S geen invloed erop heeft, waar zijn diensten worden verstrekt; dat hangt volledig af van de Israëlische autoriteiten. Noch heeft G4S enige kennis ervan, welk gebruik wordt gemaakt van zijn diensten. G4S is alleen verantwoordelijk voor de levering en het mogelijk in stand houden van zijn diensten en normaal maakt geen enkele van zijn werknemers gebruik van die diensten. Met andere woorden, G4S heeft *geen invloed op het systeem*’ (Furundzija, hiervoor geciteerd).

Ten tweede is het evident, dat deze vorm van steun aan of invloed op de Israëlische politiek met betrekking tot de nederzettingen onbeduidend is. De meeste publieke klanten van G4S zijn postkantoren, onderwijsinstellingen, scholen en dagverzorgingscentra.” (Advies, pagina’s 28-29).

Het is weinig realistisch om te veronderstellen, dat G4S geen weet heeft van wat Israël met zijn diensten doet, in het bijzonder wanneer het gaat om diensten waarbij mensen worden ingezet. En voor wat hun beweerd onbelangrijke karakter betreft, dat is een nieuwe incoherentie met de ervoor geaffirmeerde moeilijkheid om de praktische invloed te evalueren die G4S heeft op de kolonisatiepolitiek van Israël.

22. H. Rasmussen verklaart vervolgens:

“G4S levert, zoals hiervoor vermeld, technologische diensten aan Israëlische gevangenen, waarvan één op de Westelijke Jordaanoever gelokaliseerd is, dichtbij Jeruzalem. Dat kan nochtans geenszins redenen opleveren voor een aantijging van deelname in de instandhouding van de nederzettingen, of andere aantijgingen in verband met oorlogsmisdaden, of schendingen van mensenrechten.” (Advies, p. 29).

Het is mogelijk, dat de technologische diensten die G4S levert aan de Israëlische gevangenen geen invloed hebben op de Israëlische nederzettingen, maar dat betekent niet, dat G4S niet voor de nederzettingen werkt: het betreft twee verschillende situaties; daarenboven, zoals H. Rasmussen reeds gezegd heeft, houdt het type van diensten, verstrekt door G4S, steun in voor de nederzettingen (*supra* § 20-21). De vraag of deze steun voldoende is voor een penale inbeschuldigingstelling van G4S, wordt hierna onder de loep genomen.

23. Bij twee gelegenheden komt H. Rasmussen terug op het marginale karakter van de activiteiten van G4S voor de instandhouding van de nederzettingen – dat is zijn belangrijkste argument – en hij leidt daaruit de afwezigheid af die er dientengevolge is, van penale verantwoordelijkheid van G4S voor zijn participatie aan deze oorlogsmisdaad:

“De idee dat de aanwezigheid van G4S in de bezette gebieden een reden zou zijn om een aanklacht in te dienen tegen hen moet verworpen worden, omdat hun activiteiten onbetekenend zijn voor wat de instandhouding betreft van de Israëlische nederzettingen. Bij gevolg zijn de activiteiten niet strafbaar volgens het internationaal recht.” (Advies, p. 30).

“Zoals vermeld, kan van zeer weinig activiteiten worden gezegd, dat ze bijdragen tot de Israëlische nederzettingen in de bezette gebieden. Daarenboven zijn de activiteiten in kwestie van een perifeer en onbetekenend belang voor de instandhouding van de nederzettingen.” (Advies, p. 31).

Die bemerkingen roepen drie opmerkingen op:

1°) De vraag of de diensten van G4S aan de nederzettingen aanleiding geven tot penale verantwoordelijkheid in zijn hoofde, is een feitelijk probleem waarvoor de parketten bevoegd zijn; op dit punt kan ondergetekende geen oordeel uitbrengen bij gebrek aan een meer gedetailleerde kennis van de feitelijke elementen in verband met de diensten die G4S verstrekt aan de nederzettingen.

2°) Vanuit een theoretisch en hypothetisch standpunt is het zonderling, te denken, dat een privé veiligheidsbedrijf dat veiligheidsdiensten verstrekt aan een nederzetting, niet werkzaam zou bijdragen aan zijn instandhouding; de veiligheid van die nederzetting verzorgen, is natuurlijk bijdragen tot zijn instandhouding; de situatie is analoog aan de klassieke situatie van de persoon die op uitkijk staat, terwijl een kornuit de hoofdovertreding begaat: degene die op uitkijk staat, wordt in de penale praktijk van alle landen beschouwd als medeplichtige, want hij waakt over de veiligheid en de bescherming van de dader van de overtrekking tegen de interventie van de ordehandhavers; evenzo, door

de veiligheid te verzorgen van de nederzetting tegenover wie dan ook, staat G4S Israël bij in de instandhouding van de nederzetting, vermits deze laatste voortbestaat en de misdaad blijft begaan worden. Met andere woorden, om het even wat het niveau is van de actie van G4S, leidt het eenvoudige gezond verstand ertoe, te zeggen, dat het het voortbestaan van de nederzetting vergemakkelijkt. Ten hoogste kan je de zwaarte van de fout – zwaar of licht – die bestaat uit deze hulp, gradueren (hierna).

3°) Het ontbreekt ondergetekende, natuurlijk, aan feitelijke gegevens om het hoge of lage niveau te bepalen van penale verantwoordelijkheid van G4S; het is de rol van een parket om tot deze evaluatie over te gaan, maar voor wat het E.P. betreft, volstaat het, vast te stellen, dat G4S betrokken is bij de veiligheid van de nederzettingen, dat deze laatste een oorlogsmisdaad vormen en dat hulp, zelfs marginale, bij deze misdaad, volstaat, om G4S in gebreke te bevinden in het licht van de waarden die het E.P. verdedigt; ondergetekende heeft zich niet uit te spreken over de aard van de maatregelen die het E.P. zou moeten nemen ten aanzien van G4S, maar, omwille van de hiervoor uiteengezette redenen, verliest het advies van H. Rasmussen elke nuttige draagwijdte en het lijkt zinloos dat G4S voordeel eruit zou willen halen.

d. De lacunes van het advies.

24. Het veiligheidskarakter gegeven zijnde van de diensten die G4S verstrekt aan Israël en aan particulieren in de OPT, komt G4S in aanmerking als een “militaire en veiligheidsonderneming” zoals bedoeld in het *Document van Montreux betreffende de relevante juridische verplichtingen en goede praktijken voor de staten voor wat de operaties betreft van privé militaire en veiligheidsondernemingen (PMVO) tijdens gewapende conflicten*: deze tekst, in 2008 aangenomen door de gouvernementele experts van 17 staten¹⁴ waarvan 4 van de 5 permanente leden van de Veiligheidsraad (Rusland was afwezig), definieert inderdaad de PMVO als “commerciële privé entiteiten die militaire en/of veiligheidsdiensten verstrekken”. Er wordt gepreciseerd, dat:

“De militaire en/of veiligheidsdiensten omvatten in het bijzonder de gewapende bewaking en de bescherming van personen en objecten zoals konvoeien, gebouwen en andere plaatsen; het onderhoud en de exploitatie van wapensystemen; de detentie van gevangenen; en het adviseren of de vorming van de lokale gewapende macht en het lokale veiligheidspersoneel.”¹⁵

25. Zelfs al dient het *Document* zich niet aan als een “juridisch bindend instrument”¹⁶, “brengt het de bestaande juridische verplichtingen van de staten en de PMVO in herinnering”¹⁷. Welnu, bij die verplichtingen brengt het Document onder:

“De deelnemende staten zijn ertoe gehouden, geen PMVO te mandateren om activiteiten uit te oefenen die het internationaal recht expliciet toewijst aan een agent of een autoriteit van de staat, zoals, in overeenstemming met de Conventies van Genève, de macht uitoefenen van officier, verantwoordelijk voor het krijgsgevangenenkamp of voor de plaatsen waar burgers worden geïnterneerd.” (Document, 1ste deel, § 2).¹⁸

¹⁴ Afghanistan, Zuid-Afrika, Duitsland, Angola, Australië, Oostenrijk, Canada, China, Verenigde Staten van Amerika, Frankrijk, Irak, Polen, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, Sierra Leone, Zweden, Zwitserland en Ukraine, *Le document de Montreux*, Genève, Départ. Féd. des A.E. et CICR, 2010, préface, p. 9.

¹⁵ *Ibid.*, préface, § 9, a., pagina's 9-10.

¹⁶ *Ibid.*, § 3, p. 9.

¹⁷ *Ibid.*, § 2, p. 9.

¹⁸ *Ibid.*, p. 11.

In de mate waarin G4S bewakings- of toezichtsdiensten verstrekt aan Israël en aan privé klanten, zoals het advies in herinnering brengt (*supra a*), beantwoordt G4S aan de definitie die aan PMVO wordt gegeven door het *Document van Montreux* en zijn gebruik door Israël schendt, wat het *Document* aanduidt als een “bestaande juridische verplichting”¹⁹.

Het advies van H. Rasmussen spreekt daarover met geen woord.

¹⁹ *Ibid.*, § 2, p. 9.

Conclusies.

26. De oprichting door Israël van de nederzettingen is een oorlogsmisdaad naar de termen van meerdere bronnen voor internationaal recht (*supra* § 10). G4S neemt deel aan die oorlogsmisdaad wegens de aard van de diensten die het in de nederzettingen verzekert ten behoeve van Israël (*supra* § 8). G4S handelt, bijgevolg, in overtreding met het internationaal recht.

Om die reden verandert het advies van H. Rasmussen, dat wordt ingeroepen door G4S, niets aan de relevantie van de wens van de Europese parlementairen om te reageren, gezien de betrokkenheid van G4S bij de Israëlische nederzettingen in de OPT.

Terwijl het duidelijk is, dat G4S op zijn manier bijdraagt tot een oorlogsmisdaad, verandert de vraag, of die bijdrage juridisch voldoende is opdat we zouden kunnen spreken van “medeplichtigheid” *stricto sensu*, niets aan het feit, dat de bezorgdheid van de Europese parlementairen bij uitstek legitiem blijft. Op het eerste zicht is ondergetekende geneigd, te antwoorden, dat G4S wel degelijk medeplichtig is aan een oorlogsmisdaad, maar de wetenschappelijke eerlijkheid verplicht hem ertoe, te zeggen, dat hij over onvoldoende feitelijke gegevens beschikt om tot het besluit te komen, dat die bijdrage de kritische drempel bereikt voor medeplichtigheid in de penale betekenis van de term (*supra* § 23). Het advies laat in elk geval niet toe, te bevestigen, dat G4S niet medeplichtig is. De feiten die bij ondergetekende gekend zijn, strekken veeleer ertoe, de veronderstelling van schuld te doen de bovenhand nemen op de veronderstelling van onschuld

Het leidt in elk geval geen twijfel, dat G4S een privé militaire en veiligheidsonderneming is die Israël gebruikt in overtreding van de verplichtingen die staten hebben ten aanzien van dit type van entiteiten (*supra* § 25).

Om de redenen die vooraf gaan en onafhankelijk van de kwestie, te weten, of de bijdrage van G4S tot de oorlogsmisdaden, begaan door Israël, een niveau van zwaarte of van noodzakelijke effectiviteit bereikt om gelijk gesteld te worden met een penale overtreding, rechtvaardigen de concrete realiteit van deze ondersteuning, alsook haar politiek en moreel bekritiseerbaar karakter, ruimschoots de alarmsignalen van de parlementairen die de Voorzitter van het E.P. geïnterpelleerd hebben over de opportuniteit om de contractuele relaties met G4S al dan niet voort te zetten.